

ASEM LLL Hub 2. pētniecības tīkla starptautiskais pētījums „Mācīšanās darba vietā”

Pētījuma dalībvalstis: Austrija, Latvija, Lietuva, Taizeme, Dānija, Nīderlande, Lielbritānija, Čehija, Ķīna, Japāna.

Pētījuma vadītāja: Univ.-Prof., Dr. *Lynne Chisholm* (University of Innsbruck, Institute of Educational Sciences, Austria)

LU pētnieku grupas vadītāja: Dr.paed. Elīna Maslo

Pētījuma īstenošanas laiks: 2009-2011

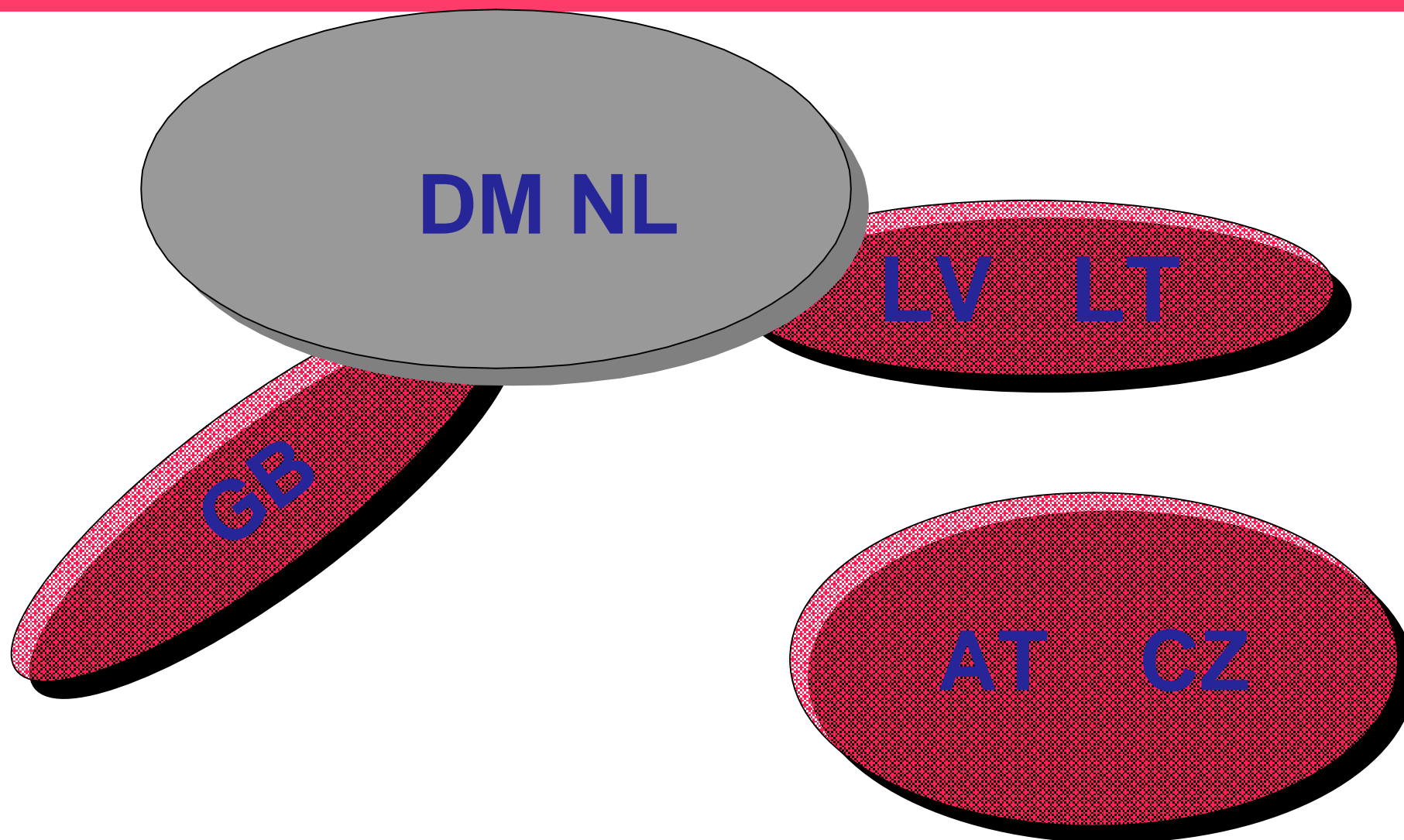
- n Vienots instrumentārijs 10 valstīs – nacionālie ziņojumi ar atšķirīgiem akcentiem
- n 7 valstīs 100+ respondentu; 7 tautsaimniecības nozares – gan privāti, gan publiski uzņēmumi
- n Vairāk sievietes kā vīrieši; vecuma diapazons dažādās valstīs atšķiras
- n Galvenokārt pilnā laika nodarbinātie; amati dažādās valstīs atšķiras
- n Lielākajā daļā valstu gandrīz pusei respondentu ir augstākā izglītība; algu apmēri dažādās valstīs atšķiras
- n No 10 līdz 30% respondentu uzskata, ka viņi ir augstāk kvalificēti kā nepieciešams darba izpildei

Situācijas analīzes rezultāti

GADIJUMU KLĀSTERI

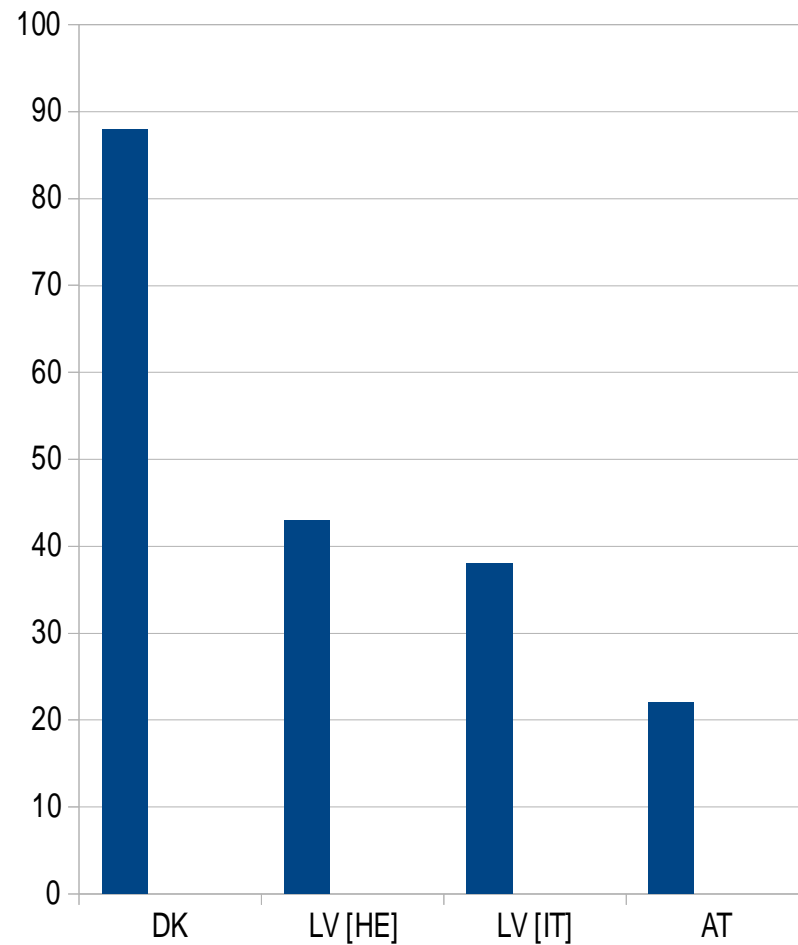
Sektorālā ietekme: izglītība, veselības nozare un viesnīcu nozare vs. IT, automobiļu industrija un naftas pārstrāde

- Dzimums un vecums: nodarbinātās jaunās sievietes un neapmierināti vecākie vīrieši?
- Uzskati par izglītību/kvalifikāciju – darba atbilstība iekšējai un ārējai mācīšanās motivācijai
- Mācīšanās organizētosursos vs. mācīšanās ikdienas darbā
- Darba vieta kā sociālā un komunikatīvā mācīšanās vide
- Sociālās normas mācīšanās turpināšanai gan pašam, gan nodarbinātībai
- Uzskati par darba devēju politikas un prakses kvalitāti attiecībā uz nepārtrauktu mācīšanos
- Ar darbu saistītā mācīšanās kā (1) brīvas gribas izpausme vs. determinisms vai (2) savstarpējā atbildība ekonomikā un sabiedrībā

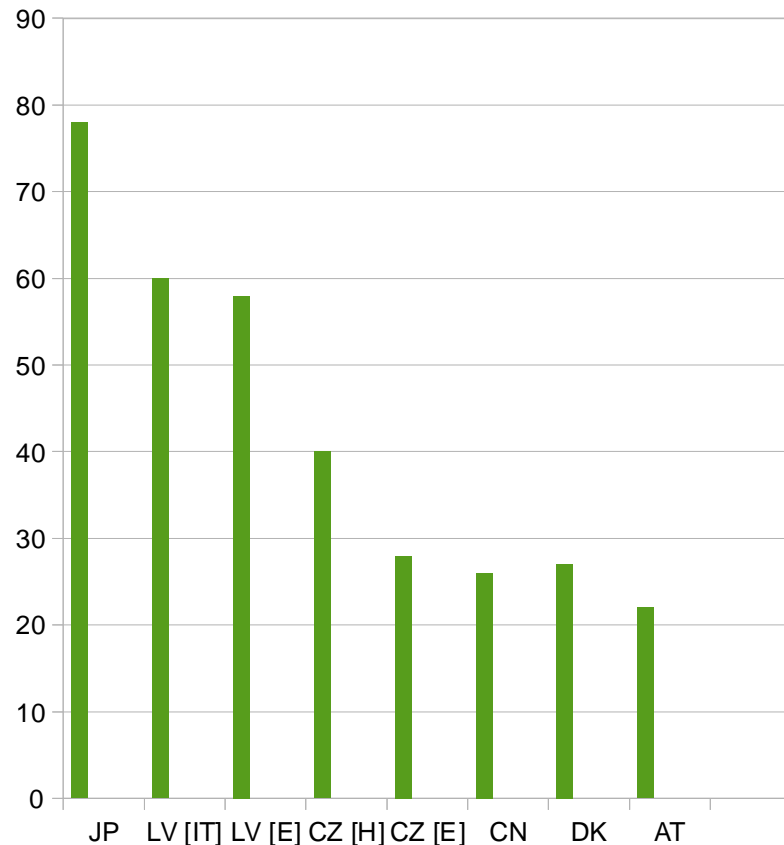
Darba vieta kā sociālā vide

Pieredze, kas iegūta, mācoties darba vietā, ir darbiniekiem emocionāli nozīmīga

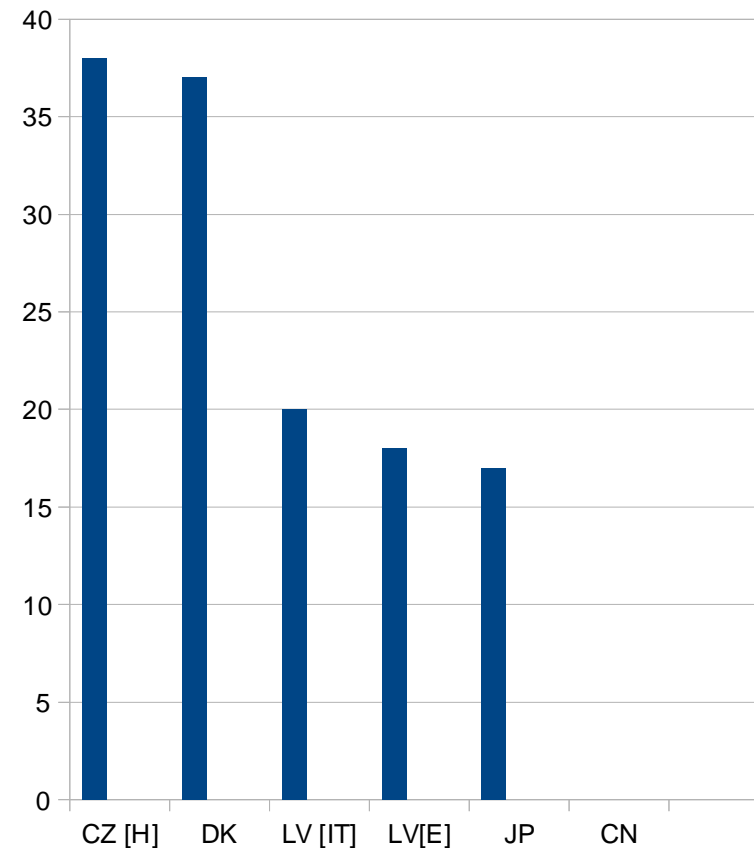

Mani pamudina mācīties darba vietā ... (% , kas atbild piekrītoši)

...tāpēc, ka es zinu, ka man būs
konkrēts ieguvums

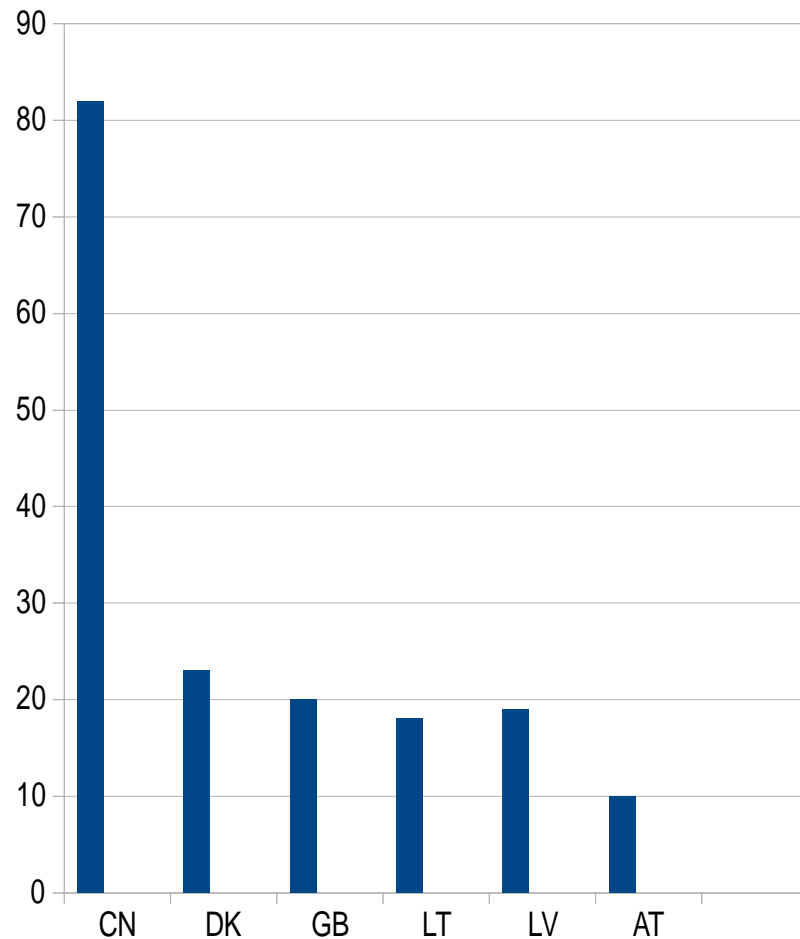

...kad kolēģi man sniedz
idejas un dod padomu

Atšķirības uzskatos par mācīšanās vidi

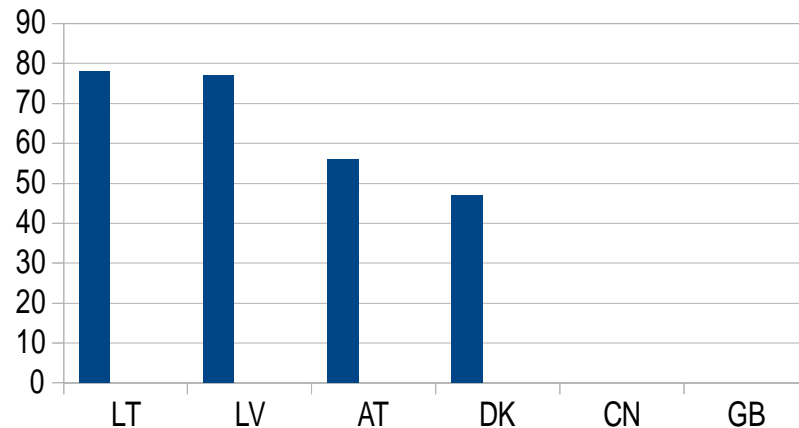
Cilvēki vislabāk mācās, pildot darba pienākumus, viņiem nav nepieciešami speciāli kursi

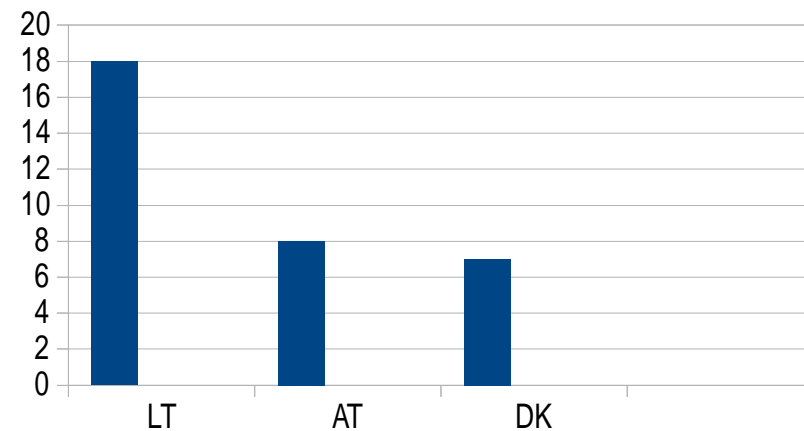
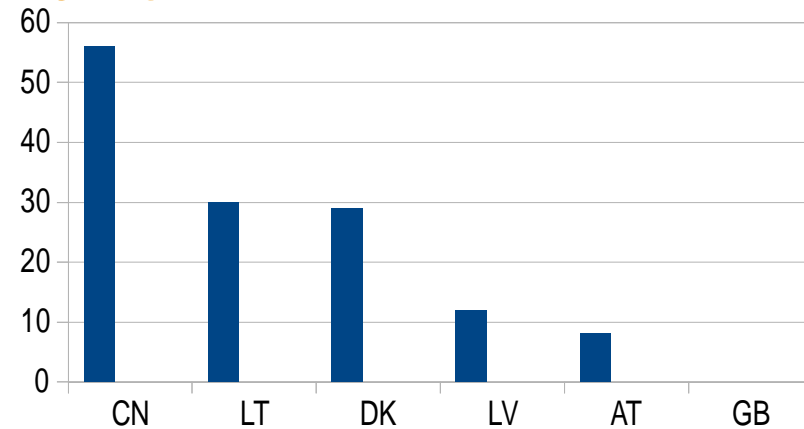
Brīvprātīga un piespiedu mācīšanās (%, pilnībā ievērojot vienošanos)

Darba devējiem ir tiesības uzstāt,
lai darbinieki mācītos konkrētos
kursos un būtu kvalificēti

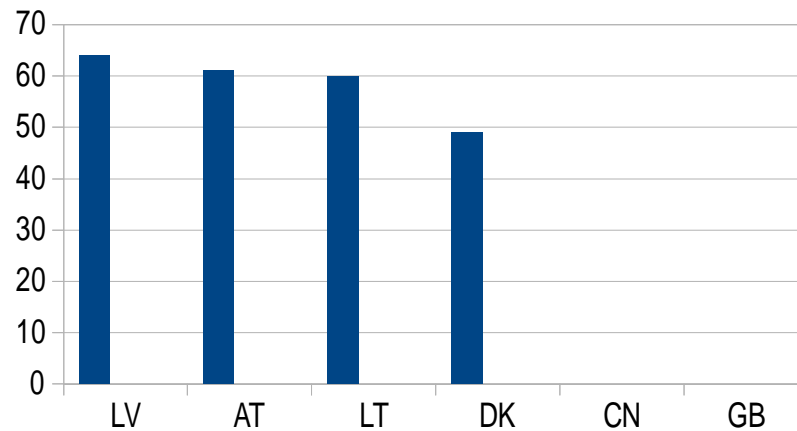
Darba devējam jāšoda
darbinieki, kuri neturpina
mācīties

Cilvēkiem jāliek mācīties
neatkarīgi no tā, vai viņi to grib,
vai nē

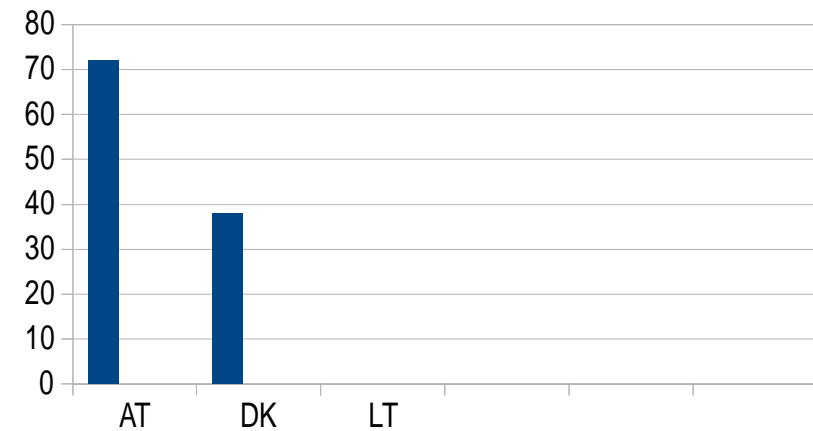

Brīvprātīga un piespiedu mācīšanās (%, pilnībā ievērojot vienošanos)

Brīva mācīšanās izvēle ir būtiska, lai cilvēki vēlētos piedalīties

Jo vairāk jūs spiedīsiet cilvēkiem mācīties, jo mazāk viņi gribēs mācīties, jo sliktāks būs rezultāts

Ja cilvēki paši var izlemt par mācīšanos, tiek sasniegts labāks rezultāts

Labas prakses piemēri

pētnieku aptaujas veikšana mācīšanās darba vietā Latvijā

Labas prakses piemērs 2: pētnieku darbība kā transformatīvā mācīšanās vide

Šādi autori devuši individuālu ieguldījumu:

-- *Maija Kokare* (University of Latvia), -- *Evija Latkovska* (University of Latvia), -- *Ludmila Babajeva* (University of Latvia), -- *Erika Picukane* (University of Latvia), -- *Madara Pelnena* (University of Latvia), -- *Gunars Strods* (Rezekne Higher Education Institution), -- *Dmitrijs Kulšs* (University of Latvia), -- *Emanuels Fernandenzs* (University of Latvia), -- *Lucija Rutka* (University of Latvia), -- *Elīna Maslo* (University of Latvia), -- *Irina Maslo* (University of Latvia), -- *Aija Perševica* (University of Latvia), -- *Ingrīda Muraškovska* (Jelgava Regional Adult Education Centre), -- *Eduardo Ramos Mendez* (National Distance University of Spain), -- *Genoveva Levi Orta* (National Distance University of Spain).

Datu analīzi nodrošināja:

-- *Ludmila Babajeva* (University of Latvia), -- *Manuels Fernandenzs* (University of Latvia), -- *Evija Latkovska* (University of Latvia), -- *Genoveva Levi Orta* (National Distance University of Spain), -- *Dmitrijs Kulšs* (University of Latvia), -- *Maija Kokare* (University of Latvia), -- *Irina Maslo* (University of Latvia), -- *Eduardo Ramos Mendez* (National Distance University of Spain), -- *Ingrīda Muraškovska* (Jelgava Regional Adults Education Center), -- *Madara Pelnena* (University of Latvia), -- *Aija Perševica* (University of Latvia), -- *Erika Picukane* (University of Latvia), -- *Gunars Strods* (Rezekne Higher Education Institution).

Datu ieguvī veica:

-- *Katharina Lunardon* (Date survey director, University of Innsbruck), -- *Līga Aboltina* (University of Latvia), -- *Janis Aizpurs* (University of Latvia), -- *Ludmila Babajeva* (University of Latvia), -- *Sanita Baranova* (University of Latvia), -- *Biruta Bernane* (University of Latvia), -- *Ludmila Belousa* (Daugavpils University), -- *Manuels Fernandenzs* (University of Latvia), -- *Imants Gorbans* (University of Latvia), -- *Eriks Grinbergs* (Riga State Technical School), -- *Jelena Janevica* (University of Latvia), -- *Maija Kokare* (University of Latvia), -- *Andrita Krumina* (University of Latvia), -- *Aija Kuīke* (University of Latvia), -- *Evija Latkovska* (University of Latvia), -- *Juris Leskovics* (University of Latvia), -- *Ieva Lukase* (University of Latvia), -- *Jekaterina Maslo* (Baltic International Academy), -- *Irina Maslo* (University of Latvia), -- *Ingrīda Muraškovska* (Jelgava Regional Adults Education Center), -- *Sanita Pavare* (University of Latvia), -- *Inese Pelnena* (University of Latvia), -- *Madara Pelnena* (University of Latvia), -- *Aija Perševica* (University of Latvia), -- *Erika Picukane* (University of Latvia), -- *Nora Jansone-Ratinika* (University of Latvia), -- *Lucija Rutka* (University of Latvia), -- *Iļga Salīte* (Daugavpils University), -- *Arnis Šaurinšs* (University of Latvia), -- *Marija Simonova* (University of Latvia), -- *Vjaceslavs Šitikovs* (Riga Technical University), -- *Gunars Strods* (Rezekne Higher Education Institution), -- *Svetlana Surikova* (University of Latvia), -- *Larisa Turuševa* (Latvia University of Agriculture), -- *Liene Vasilonoka* (University of Latvia).

Skolā kā mācīšanās organizācijā ir sociālā un transformatīvā mācīšanās vide, kas sekmē MĀCĪŠANĀS panākumus.

Mācīšanās ar panākumiem ir IESPĒJAMA, ja:

- § strādājam ar personīgi nozīmīgu saturu
- § esam motivēti un atbildīgi
- § reflektējam par savu mācīšanās procesu
- § varam izmantot savu pieredzi
- § gūstam pozitīvas emocijas
- § mums ir iespēja sadarboties ar citiem

Augstskolā kā mācīšanās organizācijā ir sociālā un transformatīvā mācīšanās vide, kas sekmē MĀCĪŠANĀS panākumus.

Mācīšanās ar panākumiem ir IESPĒJAMA, ja:

- § strādājam ar personīgi nozīmīgu saturu
- § esam motivēti un atbildīgi
- § reflektējam par savu mācīšanās procesu
- § varam izmantot savu pieredzi
- § gūstam pozitīvas emocijas
- § un mums ir iespēja sadarboties ar citiem

letiekumi savstarpējās mācīšanās sekmēšanai darbības procesā

Kā respondenti izprot terminus “brīvprātīgs” un “obligāts” saistībā ar mācīšanos darba vietā?

Lielākā daļa respondentu paši vēlas izlemt par mācīšanās darbībām. Ja tas tiek ievērots, mācīšanās ir produktīvāka un tiek sasniegti labāki rezultāti. Tādēļ var pagalvot, ka darbinieki dod priekšroku **brīvprātīgām** mācībām. No otras puses, darbinieki arī atzīst, ka laiku pa laikam darbinieki ir spiesti mācīties. Tādējādi mācīšanās var arī būt **obligāta**. Attiecībā uz darba devējiem, viņiem nav tik būtiski, vai izvēlētais kurss ir nepieciešams organizācijai vai nē, it īpaši tas attiecas uz IT sektoru. Darba devēji parasti ir atvērti visa veida priekšlikumiem attiecībā uz mācīšanos, kas saistīta ar darba pienākumu izpildi, it īpaši augstākās izglītības sektorā. Jāuzsver, ka darba devējiem nav būtiski, vai darbinieku mācīšanās, kas saistīta ar darba pienākumu izpildi, beidzas ar atzītu kvalifikāciju vai nē (abos sektoros).

Kā respondenti saprot formālo, neformālo un informālo mācīšanos?

Pēc respondentu domām, **neformālā** mācīšanās darba vietā nozīmē *iepriekš nezināmu pienākumu veikšanu jaunās vai negaidītās situācijās; strādāt ar cilvēkiem, kam ir dažādas prasmes un pieredze; vai arī, kad tiek izraisīta viņu interese par mācīšanos, jeb, kad darbā viņiem ir jāsasniedz kāds konkrēts mērķis.* Attiecībā uz **formālo mācīšanos**, respondenti uzskata, ka tā ir mācīšanās, ko darba devēji organizē speciāli. Tomēr, lai gan respondenti atzīst, ka viņu darba vietā ir daudz **neformālu mācīšanās** situāciju, viņi neuzskata, ka vislabāk mācīties ir darot darbu – lai iemācītos kaut ko vairāk, viņiem ir nepieciešami kursi.

Kada veida formālo / neformālo mācīšanos, saistītu ar darba pienākumu izpildi, uzņēmums piedāvā?

Pamatojoties uz kvalitatīvo pētījumu, mēs varam secināt, ka vairāki Latvijas darba devēji ir īpaši ieinteresēti piedāvāt saviem darbiniekiem iespēju mācīties **formālā** un **neformālā** veidā, lai apgūtu konkrētās nozares jaunumus Eiropā un pasaulē, kā arī ieviestu organizācijā inovācijas.

*Kā uzņēmumos/organizācijās izprot terminus
“brīvprātīgs” un “obligāts” saistībā ar
piedāvāto formālo un neformālo mācīšanos?*

Augstākās izglītības sektora respondenti vairāk vēlas iesaistīties **formālās** un **neformālās** izglītībasursos, ko piedāvā darba devējs darba vietā, turpretim IT speciālisti ar darba pienākumu veikšanu saistīto **formālo** un **neformālo** mācīšanos labprātāk īsteno, izmantojot e-mācīšanās moduļus.

Ar darbu saistītās **formālās** un **neformālās** mācīšanās iespējas Latvijā ir jāsaprot kā “**obligāta**” mācīšanās, lai veiktu darba pienākumus, un kā “**brīvprātīga**” mācīšanās personīgajai izaugsmei darba laikā, darba vietā un ārpus tās.

Šādas **objektīvās iespējas** ietekmē motivāciju mācīties darba vietā:

- darbinieku ierosinātās labās idejas sava darba uzlabošanai; citu darbinieku atbalsts; individuāla zināšanu un pieredzes apmaiņa.

No otras puses, motivētas mācīšanās darba vietā **subjektīvā uztvere** palīdz labāk pildīt darba pienākumus, lai gan tā nav tik emocionāli piesātināta kā varētu būt.

Divu grupu – augstākās izglītības sektora un IT sektora, starpā nepastāv atšķirības.

Formālā mācīšanās

Neformālā mācīšanās

Informālā mācīšanās

Glossary, Lifelong Learning Communication (European Commission 2001), drawing on the Lifelong Learning Memorandum (European Commission 2000)

Vai ir iespējams integrēt informālo mācīšanos formālajā izglītībā?

